

к.е.н., **Сєрова Ірина Анатоліївна**

доцент кафедри статистики та економічного прогнозування

Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця

(м. Харків)

Оцінка розвитку сільського господарства: проблеми порівняння

В умовах стрімкої глобалізації світової економіки особливу актуальність набувають питання порівняльної оцінки потенціалів окремих держав та різних регіонів світу.

Важливою стратегічною галуззю економіки України залишається сільське господарство, розвиток якого: забезпечує продовольчу безпеку країни; визначає рівень ринкової конкуренції галузі сільського господарства та торгівлі сільськогосподарською продукцією; забезпечує стійкість сільськогосподарського виробництва на основі поєднання раціонального використання ресурсів й державної підтримки. Тому, точність визначення рівня конкурентоспроможності аграрного сектору України на світовому ринку є однією з актуальних задач сьогодення, котра може бути вирішена шляхом коректного зіставлення показників.

Основною метою міжнародних макроекономічних зіставлень є переведення валового внутрішнього продукту (ВВП) та інших агрегатів національних рахунків в валюту, котра забезпечить їх пряме зіставлення. При вирішенні цього питання перевага віддається розрахунку фактичних паритетів купівельної спроможності (ПКС). ПКС - це статистична категорія, що представлена коефіцієнтом, котрий характеризує співвідношення поміж цінами на товари однакової якості в різних країнах світу.

ПКС елімінує різницю в цінах при визначенні товарних груп сільськогосподарського спрямування та є статистичним фактом. Використання ПКС дає змогу скоротити розрив в обсягах ВВП поміж розвиненими країнами

та країнами що розвиваються, суттєво підвищити розмір ВВП країн з низькими та середніми доходами й одночасно, - знизити значення цього показника для країн з високим рівнем доходу. Тому використання ПКС дозволяє отримати більш реалістичне уявлення щодо питомої ваги країни в світовому ВВП та зіставити інформацію по галузям щодо товарних груп сільськогосподарського спрямування.

Визначення первинних товарних груп сільськогосподарського спрямування базується на виокремленні товарів – представників, котрі, в свою чергу, повинні задовольняти таким вимогам:

можливість зіставлення – тобто, фактори, що здійснюють вплив на формування цін певних товарів-представників повинні бути однаковими;

репрезентативність – тобто, відібрані товари повинні бути типовими по структурі витрат.

Крім того, на відібрані товари повинна припадати значна частина витрат в межах певної первинної групи в країнах, що зіставляються.

Серед практичних питань здійснення міжнародних зіставлень виникають ускладнення щодо підбору ідентичних товарів – представників з цінами по країнах, що порівнюються.

Існуюча концепція ідентичності товарів - представників передбачає схожість як фізичних характеристик товарів так й наявність однакових умов реалізації товару.

Якщо відібрані товари відрізняються за своїми характеристиками, необхідно вносити корективи в їх ціни (на відмінності якості) задля отримання зіставленої інформації. Частіше всього такі корективи потребують складних математичних розрахунків, що не завжди є можливими на рівні формування первинних груп товарів.

Не менш складним завданням є визначення цін на відібрані товари – представники.

Зазначені ціни повинні відповідати середнім цінам, за якими вони враховані у відповідних категоріях ВВП. Виходячи з того, що процес реалізації

одних й тих же товарів в країні може здійснюватися за різними цінами, їх середній рівень складно визначити.

Якщо здійснюються двосторонні співставлення то, для країн найкращий результат забезпечує використання формул індексів Ласпейроса та Пааше, де в якості ваг використовується інформація щодо товарної структури ВВП по країнах.

При багатосторонніх зіставленнях доцільним вважається розрахунок середніх міжнародних цін, в яких оцінюються показники ВВП всіх країн, що беруть учасниць у зіставленнях. Найбільше розповсюдження мають індексні залежності методом ЕКШ та Гірі – Каміса.

Якщо індекси, що покладено в основу методу ЕКШ задовольняють вимогам незалежності від базової країни та факторної проби, але не відповідають вимогам адитивності, то індекси на основі методу Гірі-Каміса є транзитивними, адитивними, задовольняють вимогам факторної проби, не залежать від вибору базової країни, але не відповідають вимогам характерності ваг.

Перевагою методу ЕКШ є можливість прямого зіставлення показників країн застосовуючи індекс Фішера, а методу Гірі – Каміса - використання в якості основи міжнародних середніх цін, економічний зміст яких є чітким й легко інтерпретується.

Але зазначені методи потребують створення раціональної обліково-економічної системи сільськогосподарських підприємств в межах якої формується обліково-аналітичне забезпечення їх управління.

Базуючись на Міжнародних стандартах фінансової звітності (МСФЗ) існуюча система державного регулювання бухгалтерського обліку повинна передбачити не тільки створення адекватних регуляторних передумов, задля легалізації міжнародних стандартів але й враховувати національні особливості.

Так, введення справедливої вартості для оцінки біологічних активів в сільському господарстві сприяє реальному відображенню їх вартості в балансі, що дає можливість більш об'єктивно проводити аналіз, перш за все, структури

майна підприємства. Але в стандартах передбачено використання різних методів розрахунку такої вартості, самостійність вибору якого може привести до наявності різної вартості на один й той же біологічний актив. Крім того, відсутність ринкових цін на окремі види продукції сільського господарства та додаткові біологічні активи призводить до порушень визначення фінансових результатів згідно з чинними стандартами бухгалтерського обліку. Інформація регіональних управлінь статистики щодо середньої ціни на певні види сільськогосподарської продукції враховує дотації та доплати, а не враховує ПДВ, накладні, транспортні та експедиційні витрати.

Таким чином, коректність визначення реального стану сільськогосподарського виробництва в країні й можливість здійснення порівняльних оцінок буде можливою за умов: розширення доступності інформації щодо ринкових цін та переліку продукції за яким можна визначити справедливу вартість; застосування єдиних підходів відображення вартості активів.

Список використаних джерел:

1. Варяга Г., Савро А. Проблемні аспекти трансформації фінансової звітності підприємств України відповідно до принципів МСФЗ // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. - №9.- С. 23-24.
2. Дятлова А.Ф. Проблемы развития бухгалтерського учета в аграрном секторе на основе МСФО / А.Ф.Дятлова // Международный бухгалтерский учет. – 2010.- № 4 (136).
3. Кевеш П. Теория индексов и практика экономического анализа. - М.: Финансы и статистика, 1990.- 303 с.
4. Мисько Н.С. Проблеми запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні / Н.С. Місько // Управління розвитком. – 2013. - № 13. – С. 13-16.

